

Kursplan för

Psykologisk/psykoterapeutisk klinik 2, 11 hp

Psychology and Psychotherapy in Clinical Practice 2, 11 credits

Denna kursplan gäller från och med höstterminen 2022.

Observera att kursplanen finns i följande versioner:

HT17 , VT20 , HT20 , HT22 , HT23 , HT24

Kurskod	2PT125
Kursens benämning	Psykologisk/psykoterapeutisk klinik 2
Hp	11 hp
Utbildningsform	Högskoleutbildning, 2007 års studieordning
Huvudområde	Psykiatri
Nivå	AV - Avancerad nivå
Betygsskala	Godkänd, underkänd
Kursansvarig institution	Institutionen för klinisk neurovetenskap
Beslutande organ	Utbildningsnämnden CNS
Datum för fastställande	2017-05-10
Reviderad av	Utbildningsnämnden CNS
Senast reviderad	2022-03-11
Kursplanen gäller från	Höstterminen 2022

Särskild behörighet

Godkänt på föregående läsårs samtliga kurser krävs för att vara behörig till denna kurs.

Student som underkänts på VFU (verksamhetsförlagd utbildning) eller motsvarande till följd av att studenten visat så allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskerats, är behörig till nytt VFU-tillfälle först när den individuella handlingsplanen har fullföljts.

Mål

Kursen syftar till att studenterna i kliniskt arbete ska genomföra diagnostiska intervjuer och kartlägga patienters problematik gällande komplex problematik där missbruk, ätstörningar, tvångssyndrom och/eller personlighetssyndrom är aktuellt. Syftet med kursen är också att studenten ska bedöma patienter med komplex problembild enligt ovan, vad gäller behov av och möjlighet att tillgodogöra sig behandling med kognitiv beteendeterapi. Studenten ska även kunna göra bedömningar kring samsjuklighet av dessa tillstånd och eventuell annan psykiatrisk problematik.

Inom ramen för kursen ska studenten tillämpa kognitiv beteendeterapi på patienter med komplexa

tillstånd såsom beroendesyndrom/ missbruk, ätstörningar, tvång och/ eller personlighetssyndrom, samt när dessa tillstånd förekommer samtidigt med varandra eller med psykiatrisk problematik så som ångest- och/ eller affektiva tillstånd.

Kursen syftar också till att fördjupa studenternas reflektionsförmåga i relation till komplexitet, viktiga kontextfaktorer samt den psykosociala utsatthet som ofta är en aspekt att ta i beaktande vid behandling av den för kursen aktuella patientgruppen.

I kursen ska också kunskaper från andra kurser på programmet integreras och praktiskt tillämpas. Exempelvis ska studenten utveckla sina terapeutfärdigheter samt följa, analysera och kritiskt granska den egna utvecklingen i rollen som psykoterapeut och specialistpsykolog. Särskild tonvikt läggs vid färdigheter som krävs i relation till patienter med komplex problembild och samsjuklighet gällande flera olika psykiatriska tillstånd och i förekommande fall somatisk problematik.

Kunskap och förståelse

Efter godkänd kurs ska studenten kunna

- jämföra, analysera och reflektera kring diagnostiska system och metoder som används vid mätning av symptom relaterade till de för kursen aktuella tillstånden
- kritiskt reflektera kring och jämföra olika kognitiva och beteendeterapeutiska behandlingsprinciper och värdera olika evidensbaserade metoder som är tillämpliga vid de aktuella tillstånden
- kritiskt reflektera kring sådana faktorer som bör vägleda val av behandlingsmål i samband med de för patienterna aktuella tillstånden
- visa kunskap om bakgrunden till patientens upplevelser och hur dessa uttrycks inom ramen för den psykologiska process som bedömning, kartläggning och behandlingsplanering innebär
- visa på fördjupad kunskap i att kontinuerligt uppmärksamma kvaliteten i det egna psykologiska arbetet och sätta det i relation till bedömnings- och behandlingssituationen.

Färdigheter och förmågor

Efter godkänd kurs ska studenten visa förmåga att

- genomföra diagnostiska bedömningar i syfte att kartlägga problembilden för patienter med samsjuklighet och ta i beaktande psykologiska och psykosociala aspekter av betydelse för behandlingsplaneringen
- på ett för patienten adekvat och sammanfattat sätt återge kartläggningen och kollaborativt diskutera en behandlingsplan
- under handledning rekommendera åtgärder baserade på rådande evidens och riktlinjer för de aktuella tillstånden
- kontinuerligt och kollaborativt uppmärksamma och arbeta med den terapeutiska alliansens kvalitet och patientens motivation inför behandling
- genomföra fallformulering och evaluera tillämpning av denna, ge förslag på interventioner samt i samarbete med patienten formulera behandlingsmål
- samarbeta och föra dialog med psykoterapihandledare, kollegor och medstudenter samt på ett strukturerat sätt presentera relevant kliniskt material och problemställningar
- reflektera över sin egen kunskap och aktuella utvecklingsområden, ta till sig information och återkoppling på patientarbetet från psykoterapihandledaren samt följa dennes råd
- följa behandlingsplanen, samt revidera den vid behov i syfte att bättre nå behandlingsmålen
- kritiskt analysera och utvärdera utfallet av behandlingen
- dokumentera behandlingsarbetet i form av journalanteckningar, inspelning av sessioner, sessionsrapporter, fallformuleringar och behandlingsrapporter
- granska eget beteende kopplat till rollen som specialistpsykolog samt vidta åtgärder för att möta ett identifierat utvecklingsbehov
- reflektera över den egna upplevelsen av tillämpningen av psykoterapeutiska interventioner utifrån såväl rollen som psykologspecialist som i rollen som kognitiv beteendeterapeut.

Värderingar och förhållningssätt

Efter godkänd kurs ska studenten visa förmåga att

- förhålla sig professionellt gentemot patienter med komplexa vårdbehov och deras närstående
- analysera lagstiftningens konsekvenser för det kliniska arbetet med den aktuella patientgruppen samt reflektera över hur behandlingen ska genomföras med hänsyn till institutionella regler och förutsättningar
- iaktta och analysera mångfaldsaspekters betydelse vid bedömning
- redogöra för och reflektera kring aktuella etiska problemställningar relaterade till vårdens genomförande
- granska egna värderingar som kan påverka eget yrkesutövande, inklusive vad det innebär att inte diskriminera någon p.g.a. av dennes könsöverskridande identitet eller uttryck, etniska tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuella läggning eller ålder.

Innehåll

Kursens kliniska tillämpning sker genom VFU och studenterna är placerade på psykiatrisk vårdenhets som har i uppdrag att ge vård och behandling till patienter med de problemområden som är aktuella för kursen. Studenterna ska utföra psykiatriska och diagnostiskt orienterade psykoterapibedömningar med patienter där komplexa tillstånd så som beroendesyndrom, missbruk, ätstörningar, tvång och/ eller personlighetsstörningar har identifierats.

Psykoterapihandledningen fokuserar på tillämpning av diagnostiska intervjuer, psykometri samt inriktningsspecifik psykoterapibedömning, anpassad till patienternas aktuella problematik. Utifrån beteendeanalys och fallkonceptualisering formuleras behandlingsmål. Kursen ger kunskap om och färdigheter i att tillämpa evidensbaserade kognitiva och beteendeterapeutiska behandlingar vid komplex samsjuklighet. Aktuella juridiska och institutionella förutsättningar för rollen som specialistpsykolog och psykoterapeut är en viktig aspekt av innehållet i denna kurs.

Kursen är indelad i följande tre moment:

Psykiatrisk diagnostik och inriktningsspecifik bedömning, 3.0 hp

Betygsskala: GU

Studenten gör psykiatriska bedömningar med hjälp av strukturerade intervjuer och diagnostiska instrument lämpliga för kursmålen och den aktuella patientgruppen. Studentens genomför inriktningsspecifika psykoterapibedömningar som dokumenteras i fallformuleringar, i syfte att utveckla fördjupade kunskaper och färdigheter i psykometri och psykoterapibedömning inför kognitiv beteendeterapi med de för kursen aktuella patienterna.

Kognitiv beteendeterapi under handledning, 7.0 hp

Betygsskala: GU

I momentet läggs särskild tonvikt på faktorer såsom struktur, agenda och alliansskapande strategier vid tillämpning av kognitiv beteendeterapi för psykiatriska patienter med komplex problematik såsom beroendesyndrom, missbruk, ätstörningar, tvång och/eller personlighetsstörningar samt med samsjuklighet. Vikt läggs också vid att på ett fördjupat sätt integrera fallformuleringarna i psykoterapin, löpande revidera dem i syfte att nå behandlingsmålen, samt att kritiskt granska och utvärdera behandlingen i behandlingsrapport. De organisatoriska, juridiska och institutionella förutsättningarna för psykoterapihandledningen uppmärksammas och analyseras.

Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter, 1.0 hp

Betygsskala: GU

Momentet behandlar terapeutfärdigheter och hur dessa kan identifieras och utvecklas utifrån den enskilda studentens behov. Fokus ligger på att utveckla formagan att reflektera över egna reaktioner och beteenden i relation till patientarbetet, det psykologiska arbetssättet samt utvecklingen av den professionella rollen som specialistpsykolog.

Arbetsformer

Undervisningen bygger på studentaktivt lärande och sker i form av handledning i grupp, VFU, reflektionsgrupper och mentorssamtal, föreläsningar, seminarier m.m. Deltagande i handledning i grupp, VFU, reflektionsgrupper, seminarier och mentorssamtal är obligatoriskt och förutsätter en aktiv medverkan och eget ansvarstagande från studenten.

Moment 1, Psykiatrisk diagnostik och inriktningsspecifik bedömning och

Moment 2, Kognitiv beteendeterapi under handledning

Undervisningen sker främst i form av VFU på studenternas praktikplacering och psykoterapihandledning i grupp om max 4 studenter. De psykiatriska bedömningar och den psykoterapi som bedrivs av studenterna under handledning dokumenteras genom inspelade psykoterapisessioner, skriftliga sessionsrapporter, journalanteckningar, fallformuleringar (moment 1) samt behandlingsrapporter (moment 2). I psykoterapihandledningen ges möjlighet till reflektion, diskussion och analys av patientarbetet med avseende på såväl diagnostiska ställningstaganden som psykoterapeutiska. Studenterna förutsätts aktivt bidra med reflektioner och frågeställningar kring eget och andra gruppmedlemmars patientmaterial, samt övar färdigheter och interventioner genom gestaltande rollspel och pedagogiska presentationer. I samarbete med psykoterapihandledaren söker och presenterar studenten relevant litteratur och vetenskapligt förankrad kunskap kopplat till problemställningarna för de aktuella patienterna.

Moment 3, Självupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter

Momentet består av föreläsningar, individuella mentorsamtal och mentorsledda reflektionsgrupper. Olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter som benämns terapeutfärdigheter respektive terapeutroll tillämpas. Studenten ska utveckla egen erfarenhet av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi samt få metoder för självreflektion, analys och kritisk granskning av utvecklingen av sin egen terapeutroll. De två huvudsakliga arbetsformerna för detta i moment 3 av kursen är:

- Individuella mentorsamtal
Samtalen syftar till att formulera och följa upp individuella mål med utbildningen, egen prioritering och tidsplan för dessa, samt vidmakthållande av terapeutisk kompetens. Syftet är också att utveckla kompetens i rollen som specialistpsykolog. En skriftlig utvecklings- och vidmakthållandeplan för studenten, som inkluderar procedur för att självregistrera och förbättra variabler i den professionella rollen, ska göras och lämnas till mentorn.
- Reflektionsgrupp
I reflektionsgruppen får studenten egen erfarenhet av terapeutisk teknik (upplevelsebaserat) vilket sker i interaktion med övriga deltagare i gruppen samt med en reflektionsgruppsledare. I denna del tillämpas olika pedagogiska metoder för att beröra aspekter av terapeutfärdigheter samt att observera, analysera och kritiskt reflektera kring utvecklingen av den egna rollen som specialistpsykolog och psykoterapeut. Studenten ska genom tillämpning av terapeutiska tekniker inom kognitiv beteendeterapi på sig själv, utveckla sin egen terapeutroll. Studenten ska även mellan undervisningstillfällena arbeta med hemuppgifter.

Examination

För att en examinationsuppgift ska vara aktuell för bedömning måste den ha inkommit inom utsatt tid, annars hänvisas studenten till omexaminationstillfället.

Moment 1, Psykiatrisk diagnostik och inriktningsspecifik bedömning och

Moment 2, Kognitiv beteendeterapi under handledning

För moment 1 och 2 sker examination inom ramen för den obligatoriska psykoterapihandledningen, genom kontinuerlig bedömning av studentens kompetens så som den kommer till uttryck i patientarbetet och bedömningsprocessens olika delar. I detta ingår bl a att genomföra diagnostiska intervjuer och att göra diagnostiska ställningstaganden och bedömningar av de aktuella patienternas möjligheter att tillgodogöra sig kognitiv beteendeterapi.

För både moment 1 och 2 krävs att följande obligatoriska underlag för bedömning utförs/ lämnas in enligt anvisningar:

- a) aktivt deltagande i handledning i grupp, VFU, seminarier, diskussioner och rollspel som gestaltar relevanta terapeutfärdigheter
- b) inspelade terapiesessioner
- c) skriftliga sessionsrapporter
- d) journalanteckningar

Respektive moment examineras därtill genom följande dokumentation, vilken vardera ges betyget U eller G:

(moment 1) fallformulering(ar) med sammanställt underlag för interventioner, ska godkännas av handledaren i samband med att behandling inleds.(moment 2) behandlingsrapporter, enligt anvisningar. I dessa sammanställs de kognitiva beteendeterapeutiska behandlingarna och en sammanfattande beskrivning och värdering görs av det psykoterapeutiska arbetet, särskild vikt läggs vid att den röda tråden genom behandlingsarbetet tydliggörs. I rapporterna ska studenten även integrera de diagnostiska ställningstaganden som gjorts och kritiskt granska eventuella svårigheter som uppstått kring patientens möjlighet att tillgodogöra sig psykoterapi. Studenten ska även reflektera kring evidensen för aktuell behandling och hur denna kan ses i relation till aktuellt behandlingsutfall.

Moment 1 och moment 2 ges vardera något av betygen U eller G.

För betyget G på ett moment, krävs G på samtliga examinationsuppgifter och fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Moment 3, Självpupplevd erfarenhet och kliniska färdigheter

Momentet examineras genom följande obligatoriska utbildningsinslag:

- a) fortlöpande utveckling av och inlämning av befintlig utbildningsplan inför mentorssamtal
- b) deltagande i reflektionsgruppsträffar och mentorssamtal enligt anvisningar.

Moment 3 ges något av betygen U eller G.

För betyget G krävs fullgjorda obligatoriska utbildningsinslag.

Betyg på hel kurs

På kursen ges något av betygen U eller G. För betyget G på hel kurs krävs G på alla moment 1, 2 och 3.

Frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag

Examinator bedömer om och i så fall hur frånvaro från eller ej fullgörande av obligatoriska utbildningsinslag kan tas igen. Innan studenten deltagit i eller fullgjort de obligatoriska utbildningsinslagen, eller tagit igen frånvaro/ brister i enlighet med examinatorns anvisningar kan inte studieresultaten slutrapporteras. Frånvaro från eller ej fullgörande av ett obligatoriskt utbildningsinslag kan innebära att studenten inte kan ta igen tillfället förrän nästa gång kursen ges.

Begränsning av antalet examinationstillfällen

Vad gäller VFU begränsas antalet gånger en student har rätt att delta/ genomgå kursen och examineras på densamma till två (2) gånger.

Riktlinjer vid avbrytande av VFU

Examinator kan med omedelbar verkan avbryta en students VFU om studenten visar sådana allvarliga brister i kunskaper, färdigheter eller förhållningssätt att patientsäkerheten eller patienternas förtroende för sjukvården riskeras. När VFU avbryts på detta sätt innebär det att studenten underkänns och att ett VFU-tillfälle är förbrukat. I sådana fall ska en individuell handlingsplan upprättas, där det framgår vilka aktiviteter och kunskapskontroller som krävs innan studenten ges möjlighet till nytt VFU-tillfälle på denna kurs.

Möjlighet till undantag från kursplanens föreskrifter om examination

Om det föreligger särskilda skäl, eller behov av anpassning för student med funktionsnedsättning, får examinator fatta beslut om att frånga kursplanens föreskrifter om examinationsform, antal examinationstillfällen, möjlighet till komplettering eller undantag från obligatoriska utbildningsmoment m.m. Innehåll och lärandemål samt nivån på förväntade kunskaper, färdigheter och förhållningssätt får inte ändras, tas bort eller sänkas.

Övergångsbestämmelser

Övergångsbestämmelser

Om kursen läggs ner eller genomgår stora förändringar kommer information om övergångsbestämmelser att anges här.

Övriga föreskrifter

Kursutvärdering sker enligt KI:s lokala riktlinjer. Sammanställning av studenternas svar i kursenkät samt kursansvarigs analys av dessa publiceras på KI:s öppna kurswebb.

Inriktningsspecifika kurser ges under förutsättning att antalet antagna studenter på kursen är minst hälften av antalet tillgängliga studieplatser per inriktning.

Litteratur och övriga läromedel

Obligatorisk litteratur

Case formulation in cognitive behaviour therapy : the treatment of challenging and complex cases

Tarrier, Nicholas; Johnson, Judith

2. ed. : London : Routledge, 2016 - 384 s.

ISBN:9780415741781 LIBRIS-ID:19249325

[Sök i biblioteket](#)

Experiencing CBT from the inside out : a self practice/self-reflection

Bennett-Levy, James.; Thwaites, Richard; Haarhoff, Beverly; Perry, Helen

New York : Guilford, 2015. - xvi, 278 pages

ISBN:1462518893 LIBRIS-ID:17851919

[Sök i biblioteket](#)

Hasson, Henna; Thiele Schwarz, Ulrica von

Användbar evidens : om följsamhet och anpassningar

Första utgåvan : Stockholm : Natur & Kultur, [2017] - 325 sidor

ISBN:9789127818187 LIBRIS-ID:19957826

[Sök i biblioteket](#)

Hersen, Michel.; Thomas, Jay C.

Handbook of clinical interviewing with adults [electronic resource]

Los Angeles : Sage Publications, c2007.

ISBN:978-1-4129-8273-3 (electronic bk.) LIBRIS-ID:12036493

[Sök i biblioteket](#)

Ytterligare litteratur i form av manualer, artiklar och litteratur tillkommer i samråd med psykoterapihandledaren och mentor.

Fördjupningslitteratur

I tillägg till nedanstående hänvisas till bokserien "Treatments that work", som innehåller en rad olika böcker med olika titlar. Som student på KI når du alla titlar via KIB, men du behöver söka på respektive titel. Besök först www.oxfordclinicalpsych.com/page/ttwservices/treatments-that-work-series för att identifiera den bok du vill ha, och sök sedan upp den på kib.ki.se

Arntz, Arnoud; Genderen, Hannie van

Schema therapy for borderline personality disorder

Second edition : Hoboken, NJ : Wiley-Blackwell, 2021 - 1 online resource (xii, 276 pages)

ISBN:9781119101161 LIBRIS-ID:r3968vm9p96gk082

URL: [Online access for KIB](#)

[Sök i biblioteket](#)

Barlow, David H.; Larsson, Billy

Unified protocol : diagnosöverskridande psykologisk behandling Arbetsbok

Sundmyr, Eva

Andra utgåvan : [Stockholm] : Natur & Kultur, [2020] - 245 sidor

ISBN:9789127826779 LIBRIS-ID:mzv6ltmnk10kx5pc

[Sök i biblioteket](#)

Barlow, David H.; Larsson, Billy

Unified protocol : diagnosöverskridande psykologisk behandling Terapeutmanual

Sundmyr, Eva

Andra utgåvan : [Stockholm] : Natur & Kultur, [2020] - 214 sidor

ISBN:9789127826786 LIBRIS-ID:frn0dmfqr9qkmw2

[Sök i biblioteket](#)

Kåver, Anna; Nilsson, Åsa

Dialektisk beteendeterapi vid emotionellt instabil personlighetsstörning : teori, strategi och teknik

Stockholm : Natur och kultur, 2002 - 295, [1] s.

ISBN:91-27-08379-9 (inb.) LIBRIS-ID:8555475

[Sök i biblioteket](#)

Linehan, Marsha

Dialektisk beteendeterapi : arbetsblad för färdighetsträning

2. utg. : Stockholm : Natur & Kultur, 2016 - 543 s.

ISBN:9789127145559 LIBRIS-ID:19090816

[Sök i biblioteket](#)

Lynch, Thomas R.

RO-DBT terapeutinstruktioner : radikalt öppen dialektisk beteendeterapi

Första utgåvan : [Stockholm] : Natur & Kultur, [2020] - 388 sidor

ISBN:9789127827219 LIBRIS-ID:6jfr5d594x7blcx1

[Sök i biblioteket](#)

MINI-D 5 : diagnostiska kriterier enligt DSM-5

Pilgrim Press, 2014 - 410 s.

ISBN:9789198997916 LIBRIS-ID:17238133

[Sök i biblioteket](#)

O'Donohue, William T.; Fisher, Jane E.

General principles and empirically supported techniques of cognitive behavior therapy

Hoboken, N.J. : Wiley, 2009. - xxiii, 743 p.

ISBN:047022777x LIBRIS-ID:12088224

[Sök i biblioteket](#)

Orlinsky, David E.; Rønnestad, Michael Helge; Ambühl, Hansruedi

How psychotherapists develop : a study of therapeutic work and professional growth

Washington, DC : American Psychological Association, cop. 2005 - xi, 325 s.

ISBN:1-59147-273-3 (hbk.) LIBRIS-ID:10193561

[Sök i biblioteket](#)

Stopa, Lusia Aldona

Imagery in cognitive-behavioral therapy

New York : The Guilford Press, [2021] - xvii, 316 pages

ISBN:9781462547289 LIBRIS-ID:0f75399lxdqbrlhg

[Sök i biblioteket](#)

Stott, Richard

Oxford guide to metaphors in CBT : building cognitive bridges

Oxford : Oxford University Press, 2010 - viii, 249 p.

ISBN:9780199207497 (pbk. : alk. paper) LIBRIS-ID:12127396

[Sök i biblioteket](#)